

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA****Codi:** 35513**Nom:** Lexicografia espanyola**Cicle:** Grau**Crèdits ECTS:** 6**Curs acadèmic:** 2025-26**TITULACIONS**

Titulació	Centre	Curs	Període
1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	2	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.	Semàntica y Lexicografía del español	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

SANMARTIN SAEZ JULIA

RESUM

L'assignatura *Lexicografia de l'espanyol* s'insereix en el mòdul Llengua espanyola i en la matèria *Semàntica i lexicografia de l'espanyol*, destinada al desenvolupament de competències generals d'un graduat o graduada en la branca acadèmica d'Humanitats i, dins d'ella, en el *Grau d'Estudis Hispànics: llengua espanyola i les seues literatures*.

Està concebuda amb caràcter de formació en llengua espanyola per a aportar als i les estudiants competències en el coneixement avançat de la Lexicografia, considerada com una disciplina (ciència / tècnica) que proporciona unes ferramentes d'anàlisi de la microestructura, macroestructura i tipologia dels diccionaris existents de l'espanyol en el seu vessant més sincrònic i amb l'aplicació dels corresponents coneixements lexicològics. Amb això, l'estudiant podrà, d'una banda, analitzar un text lexicogràfic d'un mode coherent i rigorós; per un altre, detectar i resoldre els principals problemes de la investigació lexicogràfica.

A més, estableix els principis generals metodològics perquè els i les estudiants siguin capaços d'elaborar diferents tipus d'obres lexicogràfiques, amb el que se'ls habilita per a exercir una labor d'assessorament o edició en l'àmbit professional.

Finalment, pretén que l'estudiant reflexione sobre la lexicografia com a disciplina i les seues relacions amb altres matèries pròximes, com la lexicologia.

Tot això, amb la localització, maneig i discriminació de la bibliografia essencial, dels recursos electrònics i dels programes informàtics, per talde donar suport a l'aprenentatge autònom i l'increment de la capacitat de reflexió crítica sobre els textos seleccionats.

Esta assignatura té en compte especialment l'ODS 5, i, en concret, contribueix a «Posar fi a totes les formes de discriminació contra totes les dones i les xiquetes a tot el món», ja que aborda els possibles biaixos ideològics del diccionari, especialment, des de la perspectiva de gènere.

CONEXIMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Adaptar-se a diferents entorns de treball filològics

Aplicar tasques d'assessorament i correcció lingüística i literària en relació amb l'espanyol.

Aplicar tecnologies de la informació i la comunicació, eines informàtiques, locals o en xarxa en l'àmbit filològic.

Conèixer i aplicar corrents i metodologies de la lingüística.

Conèixer la gramàtica i desenvolupar les competències comunicatives en llengua espanyola.

Conèixer la història interna i externa de la llengua espanyola.

Coneixer les tècniques i mètodes d'anàlisi en textos literaris i no literaris i la seua aplicació en l'àmbit de l'espanyol.

Elaborar correctament i adequadament textos orals i escrits de diferent tipus.

Identificar problemes i temes d'investigació i avaluar la seua rellevància en l'àmbit de la llengua, la literatura i el teatre en espanyol.

Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu

camp d'estudi.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Marc epistemològic

La lexicografia com a disciplina: metalexicografia i pràctica lexicogràfica. Conceptes bàsics.

2. Macroestructura I

Metodologia. Fonts, corpus i el lema com a unitat. Eines informàtiques.

3. Macroestructura II

Les unitats fraseològiques i el seu tractament lexicogràfic.

4. Microestructura I

Primer enunciat. Informacions lexicogràfiques.

5. Microestructura II

Segon enunciat. Definició. Ideologia.

6. Variació lingüística i diccionaris I

Marques diatòpiques. Diccionaris parcials.

7. Variació lingüística i diccionaris II

Marques diafàsiques, diastràtiques, diatècniques i pragmàtiques. Diccionaris parcials.

8. Variació lingüística i diccionaris III

Marques diacròniques i neologismes.

9. Els diccionaris de l'espanyol I

Tipologia, criteris de classificació i àmbits professionals.

10. Els diccionaris de l'espanyol II

Desenvolupament històric: el NTLLE.

Aquests continguts es plasmaran en els següents resultats d'aprenentatge, que són comuns al nivell 2 (matèria *Semàntica i Lexicografia de l'espanyol*). Els específics d'aquesta assignatura són:

- Tindre capacitat de manejar informació bibliogràfica pertinent, especialitzada i actualitzada.
- Ser capaç d'elaborar correcta i adequadament textos orals i escrits de diferent tipus en espanyol.
- Ser capaç d'organitzar de manera autònoma un projecte propi de reflexió o investigació dins de l'àrea.
- Ser capaç de recolzar-se en la tradició filològica i lingüística crítica per a comprendre textos de reflexió i investigació lingüística.
- Ser capaç de realitzar cerques d'informació en la xarxa, d'utilitzar bases de dades especialitzades i de manejar espais d'informació complexos.
- Ser capaç d'utilitzar nous llenguatges propis d'entorns digitals.
- Ser capaç d'aplicar els coneixements adquirits en lexicografia tant des d'una perspectiva teòrica com aplicada.
- Ser capaç de resoldre problemes teòrics i pràctics relacionats amb la lexicografia, així com tècniques

d'anàlisis des d'una perspectiva crítica i reflexiva.

- Ser capaços de descriure i usar adequadament la terminologia dels conceptes claus en Lexicografia i en Lexicologia.

- Ser capaces de reconéixer i utilitzar les principals obres lexicogràfiques de l'espanyol.

- Tindre la capacitat de manejar els rudiments sobre tecnologies de la informació i la comunicació, ferramentes informàtiques, locals o en xarxa, en l'àmbit filològic, per a poder aplicar-les a entorns laborals o professionals.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	60,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	40,00
Estudi i treball autònom	30,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	20,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

La metodologia de l'aprenentatge s'articula entorn de les següents activitats formatives:

1) Les activitats formatives presencials en forma de classes lectives teòrico-pràctiques (que representen el 40% dels crèdits ECTS, 60 hores lectives). En estes activitats formatives la professora aplicarà fonamentalment una metodologia que combina la breu explicació teòrica dels principals conceptes amb l'aplicació als textos i a la seua anàlisi crítica i reflexiva, amb un debat entre les diferents propostes que es generen entorn dels diferents problemes i/ o solucions lexicogràfics i lexicològics. En concret, es planteja el comentari de dos diccionaris generals i la revisió dels diferents diccionaris de l'espanyol a partir de mostra textuals. Es tracta, per consegüent, d'unes activitats pràctiques que fomentaran especialment les competències específiques que s'enuncien en l'apartat corresponent d'esta guia.

2) Les activitats no presencials i tutories (que representen el 60% del volum de treball, és a dir, 90 hores). Les activitats no presencials poden abastar diverses tasques:

-Elaboració de treball individual, consistent en la compilació d'una sèrie d'exercicis de caràcter lexicogràfic i lexicològic.

-Lectura de material complementari per a aprofundir en les activitats proposades.

-Resolució de casos pràctics: elaboració d'un glossari i exposició oral de resultats.

-Estudi dels continguts

Tot este treball suposa la consulta bibliogràfica i la lectura crítica de textos representatius d'estes qüestions, el foment d'un esperit reflexiu, la implicació activa de l'estudiant en el procés de construcció dels seus coneixements, entre d'altres. Estes activitats desenvoluparan totes les competències específiques exposades en l'apartat corresponent.

En l'assignatura s'aplicarà el projecte d'innovació docent (PIE) "Laboratorio de anglicismos: diccionario y microproyectos en el aula mediante la aplicación de herramientas digitales".

AVALUACIÓ

En esta matèria el sistema d'avaluació es basarà en el control de les competències que l'alumnat ha d'adquirir (coneixements teòrics i metodològics sobre la lexicografia, la lexicologia i els diccionaris de l'espanyol). De manera general, l'avaluació de l'aprenentatge de les i els estudiants es durà a terme a partir de la combinació d'un examen final i d'unes activitats pràctiques:

ACTIVITAT AVALUADA	Punts	%
1. Activitats pràctiques amb exposició oral	4	40%
2. Examen final	6	60%
TOTAL	10	100%

IMPORTANT

-Per a aprovar l'assignatura serà necessari obtindre un mínim d'un 3 en l'examen. Si no s'aconsegueix esta nota mínima no se sumarà la qualificació obtinguda en les activitats pràctiques.

-Es guardarà la nota aprovada (de l'examen o de les activitats pràctiques) de la primera a la segona convocatòria.

-L'estudiant podrà presentar les activitats pràctiques (si no les ha presentades o ha obtingut menys de 2 punts) en la segona convocatòria, però no podrà realitzar l'exposició oral.

-Com a mitjà per a l'avaluació i per a la comunicació dels resultats d'esta, es podrà fer ús de la plataforma Aula Virtual.

L'honestedat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques, i per a la justa avaluació del treball de l'alumnat. Tots els treballs presentats en aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els quals es faça ús de col·laboració fraudulenta o la composició amb ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres).

El sistema general de qualificacions seguirà la normativa de la Universitat de València aprovada pel Consell de Govern del dia 30 de maig de 2017. ACGUV 108/2017.

BIBLIOGRAFIA

a) Referències bàsiques

- Haensch, Günter (2004). *Los diccionarios del español del siglo XXI*. Ediciones Universidad de Salamanca.
- Martínez de Sousa, José (1995). *Diccionario de lexicografía práctica*. VOX. Bibliograf.
- Medina Guerra, M.ª Antonia (coord.) (2003). *Lexicografía española*. Ariel Lingüística.
- Porto da Pena, José-Álvaro (2002). *Manual de técnica lexicográfica*. Arco/Libros S.L.
- Rodríguez, Susana (2017.) *Introducción a la lexicografía*. Síntesis.

b) Referències complementàries

- Alvar Ezquerro, Manuel (1993). *Lexicografía descriptiva*, Barcelona, Bibliograf.
- Barrios, María Auxiliadora (2008). Diccionarios combinatorios del español: diferencias y semejanzas entre Redes y Práctico», Edición digital a partir de *El diccionario como puente entre las lenguas y culturas del mundo. Actas del II Congreso Internacional de Lexicografía Hispánica, 197-203*. <http://www.cervantesvirtual.com/obra/diccionarios-combinatorios-del-espaol-diferencias-y-semejanzas-entre-redes-y->

[prctico-0/](#)

- Barrios, Mª Auxiliadora (2015) *Las colocaciones del español*. Arco.
- Cruz Espejo, Edilberto (1999). Aspectos generales de la lexicografía. *Centro Virtual Cervantes. Thesaurus*. Tomo LIV, 2, 412-432. https://cvc.cervantes.es/lengua/thesaurus/pdf/54/TH_54_002_054_0.pdf
- Estopà, Rosa (1998) El léxico especializado en los diccionarios de la lengua general. *Revista Española de Lingüística*, n° 28, Fasc. 2, 359-388.
- Fajardo, Alejandro (2010). La Lexicografía del español de América. En Milagros Aleza y José María Enguita (coords.) *La lengua española en América: normas y usos actuales*, Universitat de València, Valencia, 317-353. <https://www.uv.es/aleza/Cap.%207.%20EA%20Lexicog%20prim%20part.pdf>
- Fernández-Pampillón, Ana y Matesanz del Barrio, María (2006) Los Diccionarios Electrónicos: hacia un nuevo concepto de diccionario, *Estudios de Lingüística del Español (ELiEs)*, vol. 24 (2006). <http://elies.rediris.es/elies24/pampillon.htm>
- Forgas, Esther (2006) Diccionarios e ideología. *Interlingüística*, 17, 2-16. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2316343>
- Garriga, Cecilio (2019) De nuevo sobre las marcas de uso: del pasado inmediato al futuro imperfecto, 17-40. En Sanmartín, Julia y Quilis, Mercedes (eds.) (2019) *Retos y avances en lexicografía: los diccionarios del español en el eje de la variación lingüística* /Anejo 19 de la revista *Normas*, Universitat de València. <https://www.uv.es/normas/2019/anejos/retosyavances.pdf>
- Gómez de Enterría, Josefa (2000). Los diccionarios de especialidad y la enseñanza de ELE, *Actas ASELE*. XI. CVC. 105-122. https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/asele/pdf/11/11_0105.pdf
- Guerrero, Gloria y Pérez, Fernando (2017). La definición en el diccionario desde la teoría lingüística. *Pragmalingüística* 25, 286 -310. <https://revistas.uca.es/index.php/pragma/article/view/3411>
- Huete, Ángel. 2019. Hacia una conceptualización de un e-diccionario de fútbol. En Sanmartín, J, y Quilis, M. (eds.) *Retos y avances en lexicografía: los diccionarios del español en el eje de la variación lingüística*. Anejo de Normas 10, 219-230 <https://roderic.uv.es/handle/10550/71877>
- Kocjancic, Polonca (2009). Internet y los recursos lingüísticos para la lengua española: diccionarios y corpus. *Verba Hispanica*, 17-1, 145-164. <http://revije.ff.uni-lj.si/VerbaHispanica/article/viewFile/3650/3361>
- Martínez de Sousa, José (1995). *Manual básico de lexicografía*. TREA.
- Nomdedeu, Antonio (2011). El uso del diccionario en el aula de E/LE: problemas y posibles soluciones. *Foro Ele*, 7, 1-10.

-
- Rojo, Guillermo (2009) Sobre la construcción de diccionarios basados en corpus. Revista Tradumàtica, 7. <https://ddd.uab.cat/pub/tradumatica/15787559n7/15787559n7a2.pdf>
 - Ruiz Gurillo, Leonor (2001) *Las locuciones del español*. Arco Libro.
 - Sanmartín, Julia (2003). Lingüística aplicada y argot: los útiles lexicográficos del traductor. En *Lexicografía y Lexicología en Europa y América: Homenaje a Günter Haensch*, (pp. 603-614), Gredos.
 - Seco, Manuel (1987). *Estudios de lexicografía española*. Paraninfo.
 - Varela, Soledad (2005). *Morfología léxica: la formación de palabras en español*. Gredos.